
Српска теологија данас (СТД)
књ. 5: Српска теологија данас 2013: Зборник радова петог годишњег симпозиона
Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2014

ISSN 2217–2491

University of Belgrade
Faculty of Orthodox Theology
INSTITUTE FOR THEOLOGICAL RESEARCH

Serbian Theology Today

Editor-in-chief
Protopresbyter-Staurophor
Radomir V. Popović

Volume 5

Serbian Theology Today 2013
Proceedings of the Fifth Annual Symposium
held at the Faculty of Orthodox Theology, 14. December 2013

edited by
Radomir V. Popović

Belgrade 2014

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
ИНСТИТУТ ЗА ТЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Српска теологија данас (СТД)

уредник
Протојереј-ставрофор
Радомир В. Поповић

књига 5

Српска теологија данас 2013

Зборник радова петог годишњег симпозиона
одржаног на Православном богословском факултету 14. децембра 2013.

приредио
Радомир В. Поповић

Београд 2014

Српска теологија данас (СТД)

књига 5

уредник

Радомир В. Поповић

Српска теологија данас 2013

зборник радова петог годишњег симпосиона
одржаног на Православном богословском факултету
у Београду 14. децембра 2013.

издавач

Институт за теолошка истраживања,

Православни богословски факултет Универзитета у Београду
Београд 2014.

за издавача

проф. др Предраг Пузовић, декан

штампа

Интерклима-графика, Врњачка Бања

тираж

500

Зборник радова је штампан у сарадњи са Патријаршијским управним одбором
и уз помоћ Канцеларије за сарадњу с црквама и верским заједницама
Владе Републике Србије.

CIP — Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

271.2

СРПСКА теологија данас ... : зборник радова ... годишњег
симпосиона одржаног на Православном богословском
факултету ... / уредник Радомир В. Поповић = Serbian
Theology Today ... : proceedings of the ... annual symposium
held at the Faculty of Orthodox Theology ... / editor Radomir V.
Popović. — 2009, књ. 1- . — Београд : Институт за
теолошка истраживања ПБФ, 2010-. — 24 cm

Годишње. — Књига 5 (2014) садржи: Зборник радова петог
годишњег симпосиона

ISSN 2217-2491 = Српска теологија данас

COBISS.SR-ID 175549196

Садржај

Уводно слово	7
Порфирије Перић/Владан Таталовић: Приповест Јовановог Јеванђеља о Васкрсењу Христовом (Јн 20–21).	11
Александар Милојков: Човек као <i>imago Dei</i> — место, улога и смисао психолошких аналогија у богословљу Блаженог Августина	22
Миле Суботић: Увод у етиопско богослужење.	38
Милош Јелић: Есхатологија Другог ватиканског концила	44
Бранислав Кеџић: Позитивно вредновање процеса секуларизације у политичкој теологији Јохана Баптист Меца	51
Далибор Ђукић: Ограничења уласка на Свету Гору.	66
Марко Јефтић: Свето Предање и античка космолошка учења у првој и другој беседи на Шестоднев Светог Василија Великог.	75
Небојша Тумара: Свете блуднице и Богородица: Свети Јефрем о идеалном стању људског рода	80
Небојша Тумара: Евина клетва — Ранорабинске спекулације о женском телу.	97
Никола Лукић: Литургија Светог апостола Јакова: анализа три српска рукописа.	112
Стефан Јанковић: Секуларизација и десекуларизација српског друштва — Ревитализација религије.	131
Милош Ивановић: Угрожавање црквених поседа од стране властеле у српској средњовековној држави.	143
Јован Лазаревић: Свето Писмо Новог Завета у српскословенским споменицима XIII века — пример цитирања Светога Писма Новог Завета у делима Светога Саве.	151
Дарко Б. Јелић: Црква, нација и дијаспора	164
Владимир Петровић: Култ владара светитеља као темељ српске средњовековне државности	173
Данило Михајловић: Улога Светога Писма у аскетским списима Светога Василија	178
Владета Јеротић: О појави наметања и одупирања — у породици и у друштву.	189
Горан Јанићијевић: Платонско наслеђе као елемент повезивања касноантичке филозофије, теологије и уметности.	193
Тодор Митровић: Један пурпур за два владара? Траговима утицаја постиконоборачких естетских реформи на улогу боје у црквеном сликарству	205
Александра Кучековић: Украјинско схоластичко богословље у иконолошким истраживањима Бодина Вуксана.	212
Светлана Пејић: Свети Симеон Мироточиви — програмске особености појединих представа у зидном сликарству 16. века	217
Жељко Р. Ђурић/Виолета Цветковска Оцокољић: Литургијско оправдање асамблажа	223
Александар Ерић: Проблем тренутка у философији Серена Кјеркегора	235
Ненад Поповић: Појам тијела код Оригена	240
Александра Малешевић: Критеријум прихватљивости асистиране репродуктивне технологије у хуманој репродукцији	264

Александар Дурођић: Антрополошке поставке Макса Шелера	277
Драган Ашковић: Прилог проучавању односа народног и хорског црквеног певања	285
Александар М. Обрадовић: Поједини аспекти Августинове еклисиологије	293
Дражен Н. Перић: Релациони карактер библијске старозаветне антропологије . . .	311
Радисав Маројевић: Правда и слобода: јудаизам–јелинизам–хришћанство	322
Никола Маројевић: Улога Јеванђеља код Достојевског	326
Борис Стојковски: Стефан Немања и Угарска	333
Ана Фотић: Дворови Стефана Немање	341
Данијел Дојчиновић: Зашто је Стефан Немања морао прогнати јеретике?	350
Ивана Чанчар: Семантика лексема са основом <i>mil-</i> у Житију Светог Симеона Стефана Првовенчаног	357
Марко Манојловић: Авраам српског народа — Свети Симеон Мироточиви (Стефан Немања)	368
Миломир Максимовић: Стефан Немања у фрагментима средњовековног народног предања	377
Павле Јовић: Стефан Немања у записима црквених великодостојника XIX века . . .	384
Владан Д. Станковић: Стефан Немања и Римска црква	391
Радован Пилиповић: Српска православна црква и јужнословенска реформација у XVI веку	396
Jarosław Kurpiński: Пољска православна црква између два светска рата — гоњење православних, ревиндикација и рушење цркава	404
Марко Павловић: Поседна проблематика Устава Српске православне цркве	416
Марко Шукунда: Грађански ратови у Римској империји од 306–312. године	425
Војин Калинић: Прота Ђорђе Николајевић у Задру	440
Ненад Стојановић: Свети Атанасије Велики у делу Амијана Марцелина (XV, 7, 6–10)	452
Саша Антонијевић: Историја Српске православне црквене општине у Комарну . . .	457
Бошко Савић: Анализа ставова Руске православне цркве у дијалогу са инославнима	467
Лазар Нешић: На маргинама еклисиологије: прилог читању Житија светог Симеона Јуродивог	484
Марко М. Радуловић: Поетска религиозност у делу Ивана В. Лалића	499
Александар Р. Јевтић: Христоцентричност ктисиолошке трагике у Лучи Микрокозми	511
Марко Јефтић: Светлост као богословски мотив у Његошевој поезији	521
Марија Пргомеља: Култ Милоша Обилића у Његошевим делима	526
Владан П. Бартула: Смрт као спасење (мотив смрти у неким раним списима свјетске књижевности: од многобоштва до хришћанства)	534
Слободан Јокић: Чин тајне исповијести	542
Борјан Митровић: Назарени у дјелима Симе Матавуља и Јаше Томића	548
Јана М. Алексић: Аутопоетичка свест као субверзија злу у поезији Новице Тадића	555
Ања Абрамовић: Библија и музика: комуникација, дијалог и теолошко искуство	569
Кристијан Олах: Драма идентитета у Малом ноћном роману Милорада Павића . . .	581
Миодраг Чизмовић: Проблем апокатастазе у руској религијској философији	602

Уводно слово

На седници Наставно-научног већа Православног богословског факултета (ПБФ) у Београду од 8. октобра 2008. прихваћен је предлог да се формира Институт за теолошка истраживања (ИТИ) као интерна научно-истраживачка јединица ПБФ. У образложењу предлога између осталог је истакнуто да ИТИ има за циљ да организовано, систематично и дугорочно развија научно-истраживачку делатност у свим областима и дисциплинама теологије и у сродним и граничним областима свих научних и уметничких знања и вештина. ИТИ би у разним својим секцијама (Библистика, Патристика, Систематска теологија, Практична теологија, Историја Цркве, Философија, Филологија, Црква и друштво, Теологија и наука, Теологија и уметност) обухватио научно-истраживачка поља свих катедри ПБФ, а истовремено би имао мултидисциплинарни и интердисциплинарни карактер. Изражена је жеља да сарадници ИТИ буду пре свега универзитетски наставници, а да је од посебног интереса ангажовање младих научника који настављају постдипломске и докторске студије.

Једна од важних иницијативних активности ИТИ била је успостављање редовног годишњег научног скупа теолога и стручњака из сродних и додирних дисциплина, наиме једног конгресног форума у ком би се по дисциплинарно устројеним секцијама излагали радови са најразличитијом тематиком, у ком би се дискутовало унутар једне и међу различитим дисциплинама, који би служио за међусобно упознавање и колегијалне контакте. *Први* такав скуп, под општим дескриптивним називом „Српска теологија данас“, одржан је 29. и 30. маја 2009. у Београду на ПБФ.

Други скуп „Српска теологија данас“ одржан је 28. и 29. маја 2010. у Београду на ПБФ. У склопу скупа одржан је и редовни осми симпозион посвећен научном пројекту „Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати“, саопштења са којег су објављена 2010. у осмој књизи истоимене периодичне публикације. Током скупа одржано је више промоција издања Института за теолошка истраживања и Православног богословског факултета.

Трећи скуп „Српска теологија данас“ одржан је 27. и 28. маја 2011. у Београду на ПБФ. У оквиру скупа одржан је редовни десети симпозион посвећен научном пројекту „Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати“, саопштења са којег су објављена 2011. у десетој књизи истоимене периодичне публикације.

Четврти скуп „Српска теологија данас“ одржан је 25. и 26. маја 2012. у Београду на ПБФ. У оквиру скупа одржан је редовни дванаести симпозион посвећен научном пројекту „Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати“, саопштења са којег су објављена 2012. у дванаестој књизи истоимене периодичне публикације.

Пети скуп „Српска теологија данас“ одржан је 14. децембра 2013. у Београду на ПБФ. У оквиру скупа одржан је редовни петнаести симпозион посвећен научном пројекту „Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати“, саопштења са којег су објављена 2014. у петнаестој књизи истоимене периодичне публикације.

Свим учесницима скупова „Српска теологија данас“ 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 захваљујемо се и овом приликом на научним приносима и увидима који ма обогаћују нашу богословску мисао. Пети зборник радова који објављујемо, а који нажалост не доноси сва излагања нити плодну дискусију, као ни изванредну атмосферу која је (о)владала скупом, упућујемо колегијалној заједници очекујући критичке оцене и стручне сугестије за даљи рад.

Порфирије Перић/Владан Таталовић

Приповест Јовановог Јеванђеља
о Васкрсењу Христовом (Јн 20–21)

Александар Милојков

Човек као *imago Dei* — место, улога и смисао
психолошких аналогија у богословљу Блаженог Августина

Миле Суботић

Увод у етиопско богослужење

Милош Јелић

Есхатологија Другог ватиканског концила

Бранислав Кеџић

Позитивно вредновање процеса секуларизације
у политичкој теологији Јохана Баптист Меца

Далибор Ђукић

Ограничења уласка на Свету Гору

Марко Јефтић

Свето Предање и античка космолошка учења у првој
и другој беседи на Шестоднев Светог Василија Великог

Небојша Тумара

Свете блуднице и Богородица:
Свети Јефрем Сирин о идеалном стању људског рода

Небојша Тумара

Евина клетва — ранорабинске спекулације о женском телу

Никола Лукић

Литургија Светог апостола Јакова:
анализа три српска рукописа

Стефан Јанковић

Секуларизација и десекуларизација српског друштва
— Ревитализација религије

Милош Ивановић

Угрожавање црквених поседа од стране властеле
у српској средњовековној држави

Јован Лазаревић

Свето Писмо Новог Завета у српскословенским споменицима XIII века
— пример цитирања Светога Писма Новог Завета у делима Светога Саве

Дарко Б. Јелић

Црква, нација и дијаспора

Владимир Петровић

Култ владара светитеља као темељ
српске средњовековне државности

Данило Михајловић

Улога Светога Писма у аскетским списима Светога Василија